

SVEA HOVRÄTT
Avdelning 02
Rotel 020101

DOM
2016-04-22
Stockholm

Mål nr
T 7186-14

Sid 1 (21)

KÄRANDE

Australian Media Properties Pty Ltd, 69 131 184 408
c/o Brown Charman Shaw Pty Ltd.
Att: Mrs Elizabeth Charman
PO Box 1905
Hornsby Westfield NSW 1635
Australien

Ombud:
Advokaten Claes Lundblad
Box 7732
103 95 Stockholm

Advokaten Niclas Lemery
Box 590
114 11 Stockholm

SVARANDE

Bonnier International Magazines AB, 556072-0293
Torsgatan 21
113 90 Stockholm

Ombud: Advokaten Tomas Pleiner
A1 Advokater KB
Riddargatan 13 A
114 51 Stockholm

SAKEN

Klander av skiljedom

KLANDRAD SKILJEDOM

Skiljedom meddelad i Stockholm den 24 april 2014 i Stockholms Handelskammares
Skiljedomsinstituts skiljeförfarande V (2013/028)

HOVRÄTTENS DOMSLUT

1. Hovrätten lämnar Australian Media Properties Pty Ltd:s talan utan bifall.

Dok.Id 1256107

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 00	08-561 675 09	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd2@dom.se www.svea.se		

2. Australian Media Properties Pty Ltd ska ersätta Bonnier International Magazines AB dess rättegångskostnader i hovrätten med 394 000 kr för ombudsarvode, jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen från dagen för hovrättens dom till dess betalning sker.
-

BAKGRUND

Bonnierkoncernen är en mediekoncern inom bl.a. TV, dagstidningar och tidsskrifter. Cirka 300 bolag ingår i Bonnierkoncernen, varav Bonnier International Magazines AB (BIM) är ett.

Australian Media Properties Pty Ltd (AMP) har i Australien och Nya Zeeland gett ut lokala utgåvor av magasinerna Popular Science och Science Illustrated med licens från BIM. Mellan parterna uppkom meningsskiljaktigheter om omfattningen av licenserna. Från och med sommaren 2011 höll AMP inne med betalningar för licensavgifter. BIM hävde under sommaren 2012 licensavtalen för magasinerna.

Genom avtal den 21 december 2012 kom BIM och AMP överens om att samtliga tvister mellan dem skulle avgöras genom skiljeförfarande i Stockholm enligt Stockholms Handelskammars Skiljedomsinstitutets (skiljedomsinstitutet eller SCC) regler för skiljeförfarande (SCC:s regler).

AMP påkallade den 8 februari 2013 ett skiljeförfarande mot BIM med krav på skadestånd. BIM bestred talan och yrkade för egen del ersättning för obetalda licensavgifter. AMP utsåg advokaten Olof Nilsson till skiljeman och BIM utsåg professorn Jan Rosén till skiljeman. Skiljedomsinstitutet utsåg advokaten Michael Mohammar till skiljenämndens ordförande.

Skiljedom meddelades den 24 april 2014, SCC V (2013/028). Skiljenämnden biföll BIM:s talan i dess helhet, ogillade AMP:s talan, tillerkände BIM full ersättning för dess rättegångskostnader och beslutade att AMP skulle bära kostnaderna för skiljeförfarandet.

YRKANDEN I HOVRÄTTEN

AMP har yrkat att hovrätten ska upphäva skiljedomen i dess helhet.

BIM har bestritt AMP:s talan i sin helhet.

Parterna har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i hovrätten.

PARTERNAS GRUNDER

AMP

Jäv för skiljemännen Jan Rosén och Michael Mohammar

Det har förelegat omständigheter som kunnat rubba förtroendet för Jan Roséns och Michael Mohammars opartiskhet och oberoende som skiljemän. Varken Jan Rosén eller Michael Mohammar har uppfyllt kraven i 8 § lagen om skiljeförfarande (LSF) och § 14 (1) i SCC:s regler om opartiskhet och oberoende och har följaktligen varit obehöriga som skiljemän.

Jan Rosén och Michael Mohammar har i strid med 9 § LSF samt § 14 (2) och (3) i SCC:s regler underlåtit att upplysa om de omständigheter som kunnat tänkas hindra dem från att vara skiljemän genom att förtroendet för deras respektive opartiskhet och oberoende kunde rubbas. Både Jan Rosén och Michael Mohammar har vidare i strid med § 14 (2) i SCC:s regler skriftligen bekräftat sin opartiskhet och sitt oberoende utan att upplysa om de eventuella omständigheter som kunnat vara ägnade att rubba förtroendet för deras opartiskhet och oberoende. I vart fall i kombination med nämnda underlåtenhet att lämna upplysningar har sådana förtroenderubbande omständigheter förelegat att Jan Rosén och Michael Mohammar varit obehöriga som skiljemän.

AMP:s kännedom om de jävsgrundande omständigheterna

AMP fick kännedom om de omständigheter som kunnat rubba förtroendet för Jan Roséns och Michael Mohammars opartiskhet och oberoende först efter att skiljedomen hade meddelats. Om AMP hade fått kännedom om de förtroenderubbande omständigheterna under tiden som skiljeförfarandet pågick skulle AMP ha framställt jävsinvändningar mot Jan Rosén och Michael Mohammar till skiljedomsinstitutet. Det skulle med all sannolikhet ha lett till att skiljedomsinstitutet hade entledigat envar av Jan Rosén och Michael Mohammar från deras uppdrag som skiljemän, om de inte dessförinnan självmant hade avträtt.

Skiljedomen ska enligt 34 § LSF upphävas

Eftersom Jan Rosén och Michael Mohammar har varit obehöriga som skiljemän, eller i vart fall någon av dem har varit det, ska skiljedomen enligt 34 § första stycket 5 LSF helt upphävas.

AMP har inte förlorat rätten att åberopa ovan angivna omständigheter genom att medverka i skiljeförfarandet utan invändning eller genom att på annat sätt avstå från att göra dem gällande.

BIM

Det har inte förelegat några omständigheter som kunnat rubba förtroendet för opartiskheten och oberoendet hos skiljemännen Michael Mohammar och Jan Rosén. Därmed saknas grund för att upphäva skiljedomen. Det har inte heller förelegat någon skyldighet för Jan Rosén och Michael Mohammar att upplysa om de påstått förtroenderubbande omständigheterna som AMP åberopat.

PARTERNAS UTVECKLING AV TALAN

AMP

Utveckling av de omständigheter som gjort Jan Rosén obehörig

Jan Rosén bekräftade den 7 mars 2013 till SCC:s sekretariat att han var opartisk och oberoende utan att lämna några tilläggsupplysningar. Några sådana upplysningar lämnade han inte heller under skiljeförfarandet.

I en CV som Jan Rosén gav in till SCC:s sekretariat samtidigt som bekräftelsen redogjorde Jan Rosén för sju uppdrag som han hade vid sidan av sin professur vid Stockholms universitet. Jan Rosén redovisade inte det förhållandet att han sedan ett par år tillbaka var styrelseledamot i Stockholm Centre For Commercial Law (SCCL) vid Stockholms universitet eller att han sedan år 2004 varit medlem i och sedan år 2007 är ledare för SCCL:s avdelning för medierätt.

Efter att AMP mottagit skiljedomen den 24 april 2014 uppdagades för AMP bl.a. att Jan Rosén under år 2010 anlåtats som sakkunnig av C More Entertainment AB i ett brottmål i Hudiksvalls tingsrätt angående länkning till hockeymatcher och upprättat rättsutlåtanden åt C More Entertainment AB i målet. C More Entertainment AB var vid den tiden ett dotterbolag till TV4 AB (då ägt till 65 procent av TV4 AB) som i sin tur ägdes av Bonnier AB. Vidare uppdagades att Jan Rosén är styrelseledamot i SCCL, ledare för dess avdelning för medierätt och att SCCL enligt uppgift på sin hemsida hade mottagit donationer bl.a. av Bonnier AB och TV4 AB.

Den 20 maj 2014 framställde AMP en jävsinvändning mot Jan Rosén till SCC:s sekretariat. Sekretariatet meddelade dagen därpå att SCC inte kan pröva jävsinvändningar efter att skiljedom meddelats.

SCC:s sekretariat skickade AMP:s jävsinvändning till Jan Rosén. I ett brev den 26 maj 2014 bemötte Jan Rosén jävsinvändningen. I brevet angav Jan Rosén bl.a. att han sedan några år är medlem av SCCL, att han inte haft kännedom om några bidrag från Bonnierkoncernen till Stockholms universitet och att inte heller föreståndaren för SCCL hade någon kännedom om att SCCL fått några bidrag från bolag i Bonnierkoncernen. Jan Rosén har vidare i brev den 12 juni 2014 till AMP vidhållit att det inte funnits något i anslutning till SCCL som han kunnat eller haft anledning att nämna i skiljeförfarandet.

Närmare om Jan Roséns uppdrag i SCCL

Av SCCL:s verksamhetsberättelse för år 2006 framgår bl.a. att centret fått besked om att Bonnier AB, TV4 AB och Proventus AB beviljat medel avseende en adjungerad professur i medierätt. Av verksamhetsberättelsen för år 2007 framgår att centret under det året mottog bidrag från nämnda bolag om 210 000 kr och av till verksamhetsberättelsen bilagd presentation framgår att centret fått en donation av nämnda bolag avseende en treårsperiod. Av presentationen framgår också att Jan Rosén vid denna tid var ledare för avdelningen för medierätt.

Av verksamhetsberättelserna för åren 2010, 2011 och 2012 framgår att centret under dessa år mottagit bidrag från Karl-Adam Bonniers stiftelse om 300 000 kr, 150 000 kr

respektive 225 000 kr. Verksamhetsberättelserna för åren 2011 och 2012 är undertecknade av Jan Rosén i egenskap av styrelseledamot i centret.

Karl-Adam Bonniers stiftelse är nära knuten till Bonnierfamiljen och Bonnierkoncernen. Karl-Adam Bonnier är medlem av Bonnierfamiljen som äger och styr Bonnierkoncernen. Sedan år 2012 är Tor Bonnier ordförande i Karl-Adam Bonniers stiftelse. Tor Bonnier är son till Karl-Adam Bonnier och kusin med Jonas Bonnier som var VD för Bonnier AB fram till årsskiftet 2013/14. Tor Bonnier och Jonas Bonnier har båda styrelseuppdrag i Bonnierkoncernens moderbolag, Albert Bonnier AB. VD för Albert Bonnier AB är Erik Haegerstrand, som också varit styrelseledamot i BIM.

De återkommande stora donationerna från olika delar av Bonniersfären till SCCL och dess avdelning för medierätt är ägnade att rubba förtroendet för Jan Roséns opartiskhet och oberoende i ett skiljeförfarande där ett Bonnierbolag är part. Jan Rosén borde med hänsyn härtill ha tackat nej till uppdraget som skiljeman när BIM erbjöd honom det. Jan Rosén borde i vart fall ha upplyst om donationerna. Genom att inte göra det har Jan Rosén berövat AMP möjligheten att göra en egen bedömning av omständigheterna och få frågan prövad av SCC.

AMP vitsordar inte BIM:s redogörelse av hur donationerna från Bonnier AB, TV4 AB och Karl-Adam Bonniers stiftelse har hanterats av Stockholms universitet.

Närmare om Jan Roséns uppdrag för C More Entertainment AB

C More Entertainment AB är ett bolag som precis som BIM ingår i Bonnierkoncernen. Som nämnts ovan anlidade C More Entertainment AB år 2010 Jan Rosén som sakkunnig i ett brottmål och Jan Rosén upprättade två rättsutlåtanden åt C More Entertainment AB, vilka C More Entertainment AB åberopade i målet. Målet överklagades till hovrätten och sedermera till Högsta domstolen som meddelade prövningstillstånd och beslutade att inhämta förhandsbesked från EU-domstolen. EU-domstolen lämnade förhandsbesked i mars 2015. Högsta domstolen meddelade domen 29 december 2015 (mål nr B 3510-11).

Av e-postkorrespondens mellan Jan Rosén och C More Entertainment AB:s ombud framgår att Jan Rosén lämnat råd till C More Entertainment AB när brottmålet sedermera behandlades i hovrätten, i Högsta domstolen och EU-domstolen, dvs. under de tre åren närmast före det att han under våren 2013 utsågs till skiljeman i tvisten mellan AMP och BIM och samtidigt som skiljeförfarandet pågick (skiljeförfarandet pågick under februari 2013 – april 2014). Vidare framgår att Jan Rosén även lämnat råd i processtaktiska frågor. Slutligen framgår att Jan Rosén haft kontakt i saken med både C More Entertainment AB:s externa ombud och bolagsjurister.

Jan Rosén har med stort intresse följt målet i samtliga instanser. Han har i en artikel i NIR nr 5/2013 i detalj redogjort för de frågor som Högsta domstolen ställt till EU-domstolen. Så sent som veckan före förhandlingen i skiljemålet mellan AMP och BIM deltog Jan Rosén i ett seminarium där brottmålet diskuterades. Upphovsrättsorganisationer som Jan Rosén är aktiv i, som SFU och ALAI, har liksom Bonnierkoncernen ett stort intresse av brottmålets utgång.

Jan Roséns uppdrag för C More Entertainment AB och hans akademiska intresse för utgången i brottmålet utgör omständigheter som är ägnade att rubba förtroendet för hans opartiskhet och oberoende. Jan Rosén borde ha upplyst om sin medverkan i brottmålet och sina intressen i målets utgång.

Utveckling av de omständigheter som gjort Michael Mohammar obehörig

Michael Mohammar bekräftade den 24 april 2013 till SCC:s sekretariat att han var opartisk och oberoende utan att lämna några tilläggsupplysningar. Några sådana upplysningar lämnade han inte heller under skiljeförfarandet.

I matrikeln på Advokatsamfundets webbplats angavs under tiden som skiljeförfarandet pågick att Michael Mohammar var ensam innehavare av Mohammar Arbitrator Advokat AB, men hade kontorsgemenskap med Advokatfirman Christer Andersson, Advokatfirman Lindow och Advokatfirman Birgitta Mörner AB. Uppgifterna i matrikeln om kontorsgemenskap var dock felaktiga. Michael Mohammar hade i stället kontorsgemenskap med advokaterna Claes Månsson och Lars Stenberg.

Michael Mohammar, Claes Månsson och Lars Stenberg bedriver advokatverksamhet tillsammans i kontorsgemenskap i en gemensam lokal på Brunnsgränd 4 i Stockholm med en gemensam sekreterare och gemensamt faxnummer. De tre advokaternas respektive advokataktiebolag äger 1/3 var av aktierna i ett fjärde bolag, Kontoren Diana AB (Kontorsbolaget). Michael Mohammar är ordinarie styrelseledamot för Kontorsbolaget, Claes Månsson är suppleant och Lars Stenberg är extern firma-tecknare. Av årsredovisningen för Kontorsbolaget för räkenskapsåret 2013 framgår bl.a. att bolagets verksamhet består i att bedriva uthyrning av kontorslokaler och kontorsservice till advokatföretag som verkar utifrån en gemensam lokal.

Claes Månsson var under år 2012 ombud för Jultidningsförlaget Semic AB i en tvist i Marknadsdomstolen. Jultidningsförlaget Semic AB ingår i Bonnierkoncernen. Vidare har Claes Månsson varit rådgivare åt Bonnierkoncernen i stort. Bland annat har Claes Månsson varit personuppgiftsombud för hela Bonnierkoncernen sedan åtminstone år 2009.

Den 20 maj 2014 framställde AMP en jävsinvändning mot Michael Mohammar till SCC:s sekretariat. Sekretariatet meddelade dagen därpå att SCC inte kan pröva jävsinvändningar efter att skiljedom meddelats. SCC:s sekretariat skickade AMP:s jävsinvändning till Michael Mohammar. I ett brev till SCC den 26 maj 2014 uppgav Michael Mohammar bl.a. att han pratat med Claes Månsson innan han åtog sig uppdraget och att Claes Månsson då uppgett att han inte haft några uppdrag för de i skiljeförfarandet involverade bolagen och att han inte kände till något om bolagen.

Michael Mohammar uppgav i brev till AMP den 16 juni 2014 att han sedan år 2005 hyr ett kontorsrum av Kontorsbolaget och att även Lars Stenberg och Claes Månsson numera gör detta. Enligt Michael Mohammar har hyresgästerna ingen insyn i respektive hyresgästs verksamhet och har t.ex. egna datorer. Enligt Michael Mohammar har han under de år som han hyrt rum av Kontorsbolaget inte ansett att det förelegat upplysningskyldighet om kontorsgemenskap vid förfrågningar om skiljemannauppdrag.

Enligt AMP är omständigheterna att Michael Mohammar och Claes Månsson haft kontorsgemenskap och affärsförbindelser genom det gemensamma Kontorsbolaget tillsammans med Claes Månssons mångåriga och omfattande uppdrag för många bolag inom Bonnierkoncernen ägnade att rubba förtroendet för Michael Mohammars opartiskhet och oberoende. Michael Mohammar borde ha upplyst om dessa omständigheter.

Närmare om Bonnierkoncernen

BIM är ett helägt, numera vilande, dotterbolag inom Bonnierkoncernen. Styrelsen för BIM utgörs av Erik Haegerstrand, Ulrika Larsson Saxon och Göran Öhrn. Omständigheter som någon av dessa personer känner till är alltså kunskap som också BIM har. Erik Haegerstrand, Ulrika Larsson Saxon och Göran Öhrn är samtliga ledande befattningshavare inom Bonnierkoncernen och har och har haft styrelseuppdrag för andra koncernbolag. Därmed har BIM insyn i andra Bonnierbolags verksamheter.

Erik Haegerstrand är verkställande direktör för Albert Bonnier AB, extern firmatecknare för Bonnier AB, styrelseledamot i C More Group AB, C More Entertainment AB och en rad andra Bonnierbolag.

Ulrika Larsson Saxon är chef för affärsområdet Growth Media inom Bonnierkoncernen och ingår i Bonniers koncernledning. Tidigare var hon VD för Bonnier Tidskrifter AB. Hon är också ställföreträdare för flera andra bolag inom Bonnierkoncernen. Ett av hennes uppdrag är att vara styrelseledamot i Toca Boca AB, som är ett helägt dotterbolag inom Bonnierkoncernen och som bedrivit verksamhet i samma lokaler som BIM på Kungstensgatan 23 B i Stockholm.

Göran Öhrn är extern firmatecknare för Bonnier AB, finanschef i Bonnierkoncernen och ingår i koncernledningen. Han är styrelseledamot i Tidnings AB Marieberg, TV4 AB och en rad andra Bonnierbolag.

BIM

Påstått jäv för Jan Rosén

Jan Roséns uppdrag för C More Entertainment AB

Det är ostridigt att Jan Rosén på uppdrag av Advokatbyrån Bratt & Feinsilber AB har upprättat två rättsutlåtanden och hörts som sakkunnigt vittne i av AMP ovan nämnt brottmål där Advokatbyrån Bratt & Feinsilber företrädde C More Entertainment AB. Jan Rosén avlade sitt vittnesmål i tingsrätten i oktober 2010. BIM kan inte vitsorda att Jan Rosén har lämnat råd till C More Entertainment AB på annat sätt än genom att upprätta rättsutlåtandena och lämna sitt vittnesmål i tingsrätten.

Rättsutlåtandena och vittnesmålet har rört frågor som inte har några beröringspunkter med den tvist mellan BIM och AMP som prövades i skiljedomen. Rättsutlåtandena utgör huvudsakligen en kompilation av rättsvetenskapliga ståndpunkter som Jan Rosén tidigare uttryckt i andra sammanhang.

Varken det att Jan Rosén med intresse följer det ovan nämnda brottmålet, att han hörts som sakkunnigvittne i brottmålet eller att han upprättat två rättsutlåtanden rörande annan sak åt annat bolag i samma koncern som BIM, utgör förtroenderubbande omständigheter. Dessa omständigheter har inte medfört hinder för Jan Rosén att åta sig ett skiljemannauppdrag år 2013 med BIM som svarandepart.

Jan Roséns uppdrag vid SCCL

Jan Rosén är anställd vid Stockholms universitet och har sedan den 24 juni 1999 haft en tillsvidareanställning som professor i civilrätt. Det är ostridigt att Jan Rosén sedan den 30 juni 2011 har varit styrelseledamot i SCCL vid Stockholms universitet.

SCCL har aldrig sökt, fått eller på annat sätt förvaltat några donationsmedel från Bonnier AB, TV4 AB eller Proventus AB och kan de facto inte heller göra så. En annan sak är att enskilda forskare kan ansöka om extern finansiering av forskning som de avser bedriva vid SCCL. Om en sådan ansökan beviljas går finansieringen via universitetet, som genom beviljade medel kan finansiera forskarens lön.

De medel som omnämns i verksamhetsberättelsen för år 2006 avsåg Hans-Gunnar Axbergers adjungerade professur. Professuren var på 20 procent av en heltidstjänst och Hans-Gunnar Axberger lyckades år 2006 erhålla ett finansieringslöfte från Bonnier AB, TV4 AB och Proventus AB under åren 2007, 2008 och 2009. Bolagen skulle under dessa år finansiera Hans-Gunnar Axbergers tjänst med 70 000 kr per bolag och år. Medlen avseende år 2007 utbetalades till den juridiska institutionen vid Stockholms universitet. I november 2007 utnämndes Hans-Gunnar Axberger till Justitieombudsman varför adjunktionen upphörde och resterande löneomedel från donationen återbetalades till donationsbolagen.

Även de medel som omnämns i verksamhetsberättelser för åren 2010 – 2012 har hanterats av Stockholms universitet. Medlen avsåg lönekostnader för en vid Stockholms universitet verksam disputerad forskare, Gustav Sjöberg, som ansökt om medlen hos Karl-Adam Bonniers stiftelse år 2009. Stiftelsen beslöt samma år att stödja Gustav Sjöbergs forskning under fyra år. Medlen har rekvirerats av och utbetalats till Stockholms universitet.

Karl-Adam Bonniers stiftelse har inte något som helst kommersiellt samband med BIM eller annat bolag inom Bonnierkoncernen. Karl-Adam Bonniers stiftelse är självständig i förhållande till Bonnierkoncernen.

De donationer som AMP har hänvisat till har sökts av Hans-Gunnar Axberger respektive Gustav Sjöberg och har uteslutande avsett deras respektive tjänster vid Stockholms universitet. Donationerna har betalats ut till Stockholms universitet och har finansierat deras anställningar. Det är Stockholms universitet, och inte SCCL, som har beslutat att anställa Hans-Gunnar Axberger respektive Gustav Sjöberg. Jan Rosén har inte varit inblandad i deras ansökningar om medel. Jan Rosén har saknat kännedom om dessa ansökningar och donationer. Jan Rosén har en tillsvidareanställning vid Stockholms universitet och är således inte beroende av privata donationer överhuvudtaget.

Ovanstående omständigheter har inte medfört hinder för Jan Rosén att åta sig ett skiljemannauppdrag år 2013 med BIM som svarandepart.

Påstått jäv för Michael Mohammar

Michael Mohammar är advokat med över 30 års erfarenhet av skiljeförfaranden och domstolsprocesser. Han har dessförinnan tjänstgjort bl.a. som domare i Södra Roslags tingsrätt och revisionssekreterare i Högsta domstolen. Han har utsetts till skiljeman i över 50 svenska och internationella skiljeförfaranden.

Michael Mohammar bedriver sin advokatverksamhet på Brunnsgränd 4 i Stockholm genom bolaget Mohammar Arbitrator Advokat AB. I lokalen på Brunnsgränd 4 bedriver också advokaterna Lars Stenberg och Claes Månsson verksamhet genom egna advokatbolag.

Michael Mohammar, Claes Månsson och Lars Stenberg är indirekt, genom sina respektive advokatbolag, delägare med en tredjedel var i Kontorsbolaget som hyr en lokal i fastigheten Diana 2 på Brunnsgränd 4 i Stockholm av Dina Försäkringar AB.

Michael Mohammar har bedrivit verksamhet i lokalen på Brunnsgränd 4 sedan år 2005. Lars Stenberg anslöt efter några år. Claes Månsson anslöt till kontoret och blev genom sitt advokatbolag delägare i Kontorsbolaget i september 2012. Flera andra advokater har varit verksamma där sedan år 2005.

Kontorsbolaget är ett servicebolag som tillhandahåller kontorstjänster till aktieägarna, dvs. de respektive advokatbolagen. Advokaterna nyttjar var sitt kontorsrum samt gemensamma utrymmen såsom reception/väntrum och konferensrum. Advokatbolagen delar på kostnaden för lokal och utrustning såsom fax samt en sekreterare. Advokaterna har egna datorer och telefonabonnemang. Kontorsbolaget debiterar en hyra som är satt så att vinst inte ska uppstå.

Delägandet av Kontorsbolaget är betingat av att fastighetsägaren vill ha ett bolag som hyresgäst och delägandet har följaktligen varierat över tid vartefter advokater anslutit till eller lämnat lokalerna. Varje advokat har hela tiden bedrivit sin egen verksamhet

skild från övriga advokaters verksamheter och de har mycket liten om ens någon kännedom om varandras uppdrag. Advokaterna samarbetar inte beträffande uppdrag eller ekonomi.

BIM ifrågasätter inte att Claes Månsson biträtt andra bolag inom Bonnierkoncernen som personuppgiftsombud i den omfattning som AMP redovisat samt att Claes Månsson företrädde Jultidningsförlaget Semic AB i en tvist i Marknadsdomstolen under år 2012. BIM kan inte vitsorda att Claes Månsson varit rådgivare åt Bonnierkoncernen i stort eller att han är personuppgiftsombud för hela Bonnierkoncernen. Claes Månsson har inte varit personuppgiftsombud för BIM och har inte i något annat avseende företrätt BIM.

Varken det förhållandet att Claes Månsson och Michael Mohammar bedriver verksamhet på samma adress eller att de är delägare i Kontorsbolaget utgör omständigheter som rubbar förtroendet för Michael Mohammars opartiskhet och oberoende.

Närmare om Bonnierkoncernen

Bonnierkoncernen har bolag med verksamhet i 16 länder och med mer än 9 000 medarbetare. BIM är ett av flera hundra bolag inom Bonnierkoncernen. De olika bolagen har inte någon insyn i varandras verksamheter.

AMP:s beskrivning av styrelseuppdrag återspeglar endast hur det såg ut den 26 januari 2015. BIM bedrev verksamhet fram till den 31 december 2012. AMP påkallade skiljeförfarande den 8 februari 2013 och skiljenämnden meddelade dom den 24 april 2014.

Göran Öhrn registrerades som styrelseledamot för BIM den 20 april 2013, dvs. efter det att BIM upphört att bedriva verksamhet. Göran Öhrn registrerades som styrelseledamot för TV4 AB den 19 juni 2012.

Erik Haegerstrand registrerades som styrelseledamot för C More Entertainment AB den 7 juli 2014 och som VD för Albert Bonnier AB den 9 september 2013 samt som

en av firmatecknarna för Bonnier AB den 15 februari 2014. Erik Haegerstrand har således inte varit styrelseledamot för C More Entertainment AB innan skiljeförfarandet avslutades.

Ingen av Erik Haegerstrand, Ulrika Larsson Saxon eller Göran Öhrn har suttit i styrelsen för Jultidningsförlaget Semic AB.

De huvudsakliga jävsgrunder som AMP har påstått rör bolagen Jultidningsförlaget Semic AB och C More Entertainment AB. Varken Erik Haegerstrand, Ulrika Larsson Saxon eller Göran Öhrn har haft något uppdrag för dessa bolag förrän efter det att skiljedomen meddelades.

HOVRÄTTENS DOMSKÄL

Målet har avgjorts av endast två ledamöter då den tredje ledamoten sedan huvudförhandlingen påbörjats fått förhinder (2 kap. 4 § rättegångsbalken).

Utredningen

Hovrätten har avgjort målet efter huvudförhandling.

På AMP:s begäran har Erik Haegerstrand och Göran Öhrn hörts under sanningsförsäkran samt Claes Månsson, Jan Rosén, Dag Wetterberg och Ulrika Jensen hörts som vittnen. Båda parter har åberopat skriftlig bevisning.

Hovrättens bedömning

Rättsliga utgångspunkter

Frågan i målet är om den klandrade skiljedomen ska upphävas på grund av att det förelegat omständigheter som kan rubba förtroendet för skiljemännen Jan Roséns och Michael Mohammars opartiskhet i skiljeförfarandet.

I 8 § första stycket LSF föreskrivs att en skiljeman ska vara opartisk. En skiljeman ska på yrkande av en part skiljas från sitt uppdrag, om det finns någon omständighet som kan rubba förtroendet för skiljemannens opartiskhet. I 8 § andra stycket ~~1-4~~ LSF anges omständigheter som alltid ska anses kunna rubba förtroendet för skiljemannens opartiskhet. Uppräkningen är avsedd att vara exemplifierande (se prop. 1998/99:35 s. 85 och s. 218). Om en skiljeman har varit obehörig på grund av någon omständighet som anges i 8 § LSF ska skiljedomen efter klander helt eller delvis upphävas på talan av en part (34 § första stycket 5 LSF).

Högsta domstolen har i flera rättsfall framhållit att jävsreglerna syftar till att skydda rättsskipningens objektiva handhavande och att det är angeläget att reglerna tillämpas på ett sådant sätt att en skiljeman som omfattas av en sådan regel inte får delta i ett skiljeförfarande även om det i det särskilda fallet saknas anledning att anta att han vid handläggningen eller avgörande av målet skulle låta sig påverkas av sitt förhållande till ena parten. Bedömningen av om det finns förhållanden som kan rubba förtroendet för en skiljeman ska göras på objektiva grunder. Kravet på objektivitet och opartiskhet måste ställas särskilt högt när det gäller skiljemän, eftersom fel som avser bevisvärderingen eller rättstillämpningen inte kan föranleda hävande av en skiljedom. (Se NJA 1981 s. 1205, NJA 2007 s. 841 och NJA 2010 s. 317.)

Den som ombeds att åta sig ett uppdrag som skiljeman ska genast uppge alla omständigheter som enligt 8 § LSF kan tänkas hindra den vidtalade från att vara skiljeman (9 § LSF). Upplysningsskyldigheten är inte sanktionerad i lagen och utgör ingen självständig klandergrund. Det förhållandet att skiljemannen har förtigit en viss omständighet kan dock bli den tillkommande faktor som, i de fall där det är tveksamt om jäv föreligger, gör att frågan besvaras jakande (se prop. 1998/99:35 s. 219). I NJA 2010 s. 317 anförde Högsta domstolen att detta uttalande närmast torde ta sikte på rena gränsfall där jävsfrågan framstår som särskilt svårbedömd.

AMP har, såvitt avser Michael Mohammars opartiskhet, hänfört sig till Advokatsamfundets vägledande regler om god advokatsed. Hovrätten vill inledningsvis peka på att det av punkt 3.8 i de vägledande reglerna följer att vad som angetts i dessa regler beträffande intressekonflikt inte ska gälla då advokat är underkastad jävsregler såsom

skiljeman eller domare i domstol. Prövningen av om det har förelegat omständigheter som kunnat rubba förtroendet för Michael Mohammars opartiskhet och oberoende som skiljeman ska således inte ske utifrån dessa regler utan utifrån bestämmelserna i LSF.

BIM har i målet åberopat riktlinjer rörande intressekonflikter inom internationell skiljedomsrätt utfärdade av The International Bar Association (IBA-riktlinjerna). Högsta domstolen har rörande IBA-riktlinjerna uttalat att även om domstolens prövning ska ske utifrån bestämmelserna i LSF kan det mot bakgrund av de likartade reglerna och de ofta förekommande internationella inslagen i verksamheten finnas anledning att också se på tillämpningen av sådana reglementen och riktlinjer (se NJA 2007 s. 841). IBA-riktlinjerna innehåller en röd lista, en orange lista och en grön lista. Den röda listan anger omständigheter som utgör hinder för ett skiljemannauppdrag, den orangea listan anger omständigheter om vilka den tillfrågade bör lämna upplysningar om men som inte utgör något hinder om inte någon av parterna gör invändning därom och den gröna listan upptar omständigheter som inte utgör hinder och som någon upplysning inte heller behöver lämnas om.

Ska Jan Rosén anses obehörig som skiljeman på grund av jäv?

Jan Roséns uppdrag för C More Entertainment AB

I målet är följande ostridigt. Jan Rosén har under år 2010 upprättat två rättsutlåtanden åt C More Entertainment AB (som vid den tiden ägdes till 65 procent av det av Bonnier AB ägda bolaget TV4 AB) i ett brottmål i Hudiksvalls tingsrätt angående länkning till hockeymatcher samt hörts som sakkunnigvittne i målet. Detta har Jan Rosén inte upplyst om under skiljeförfarandet. De två rättsutlåtandena och Jan Roséns vittnesmål har inte rört frågor som har några beröringspunkter med den tvist mellan BIM och AMP som prövades i skiljedomen.

Av utredningen framgår att Jan Rosén, även efter det att brottmålet avgjorts i tingsrätten, haft kontakt med C More Entertainment AB:s ombud och med visst intresse följt målet. Hovrätten finner det dock inte visat att Jan Rosén har lämnat råd till C More Entertainment AB på annat sätt än genom att upprätta de två rättsutlåtandena och lämna sitt vittnesmål i tingsrätten.

Vad hovrätten således har att bedöma är om den omständigheten att Jan Rosén, på begäran av C More Entertainment AB, har upprättat två rättsutlåtanden och hörts som sakkunnigvittne i brottmålet utifrån sett ger intryck av bindningar som rubbar förtroendet för honom som skiljeman, när C More Entertainment AB och BIM är bolag som båda ingår i Bonnierkoncernen.

Hovrätten konstaterar att Jan Rosén endast upprättat rättsutlåtanden och hörts som sakkunnigvittne i brottmålet och inte på annat sätt agerat ombud eller rådgivare åt C More Entertainment AB (jfr IBA-riktlinjerna orangea listan punkt 3.1.1). Bonnierkoncernen består av flera hundra bolag och det har inte framkommit att det finns några starka kopplingar mellan C More Entertainment AB och BIM, även om bolagen ingår i samma koncern. Jan Roséns uppdrag för C More Entertainment AB ligger därtill relativt långt tillbaka i tiden och var av begränsad omfattning. Det har inte heller med säkerhet framkommit att Jan Rosén vid tidpunkten för skiljeförfarandet visste att C More Entertainment AB hade kopplingar till Bonnierkoncernen, varför det inte är fråga om några uppgifter som han har förtigit.

Hovrätten finner således att Jan Roséns förehavanden för C More Entertainment AB inte, på objektiva grunder, kan anses rubba förtroendet för hans opartiskhet i förhållande till parterna i det nu aktuella skiljeförfarandet. Jan Rosén har inte heller haft skyldighet att upplysa om sitt uppdrag för C More Entertainment AB.

Jan Roséns uppdrag vid SCCL

I målet är följande ostridigt. Jan Rosén var vid tidpunkten för skiljeförfarandet professor i civilrätt vid Stockholms universitet, styrelseledamot i SCCL och ansvarig för SCCL:s avdelning för medierätt. Bonnier AB, TV4 AB och Proventus AB bidrog under år 2007 till finansieringen av Hans-Gunnar Axbergers adjungerade professur i medierätt vid Stockholms universitet och Karl-Adam Bonniers Stiftelse stöttade den vid Stockholms universitet disputerade forskaren Gustav Sjöbergs forskning under fyra års tid. Detta har Jan Rosén inte upplyst om under skiljeförfarandet.

Karl-Adam Bonniers Stiftelse ingår inte i Bonnierkoncernen. Redan på den grunden finner hovrätten att stiftelsens finansiering av Gustav Sjöbergs forskning inte, på objektiva grunder, kan anses rubba förtroendet för Jan Roséns opartiskhet i förhållande till parterna i det nu aktuella skiljeförfarandet. Jan Rosén har inte heller haft skyldighet att upplysa om de medel som utbetalats från Karl-Adam Bonniers Stiftelse.

Vad hovrätten således har att bedöma är om den omständigheten att bl.a. Bonnier AB och TV4 AB tidigare bidrog till finansieringen av Hans-Gunnar Axbergers adjungerade professur i medierätt, en avdelning som Jan Rosén vid tidpunkten för skiljeförfarandet var ansvarig för, utifrån sett ger intryck av bindningar som rubbar förtroendet för honom som skiljeman, då Bonnier AB, TV4 AB och BIM alla är bolag som ingår i Bonnierkoncernen.

Hovrätten finner att det inte är visat att medlen från Bonnier AB och TV4 AB har utbetalats direkt till SCCL eller på annat sätt kommit SCCL eller Jan Rosén till godo. Finansieringen av Hans-Gunnar Axbergers tjänst kan därför inte, på objektiva grunder, anses rubba förtroendet för Jan Roséns opartiskhet i förhållande till parterna i det nu aktuella skiljeförfarandet. Jan Rosén har inte heller haft skyldighet att upplysa om utbetalningarna.

Ska Michael Mohammar anses obehörig som skiljeman på grund av jäv?

I målet är följande ostridigt. Michael Mohammar var under tiden då skiljeförfarandet pågick ensam innehavare av aktierna i Mohammar Arbitrator Advokat AB och hade kontorsgemenskap med advokaterna Claes Månsson och Lars Stenberg. Kontorsgemenskapen bestod i att Michael Mohammar, Claes Månsson och Lars Stenberg bl.a. nyttjade vissa gemensamma utrymmen och hade en gemensam sekreterare. Michael Mohammar, Claes Månsson och Lars Stenberg var också indirekt, genom sina respektive advokatbolag, delägare i Kontorsbolaget. Claes Månsson har varit personuppgiftsombud för flera bolag inom Bonnierkoncernen och var även under år 2012 ombud för Jultidningsförlaget Semic AB, som är ett bolag inom Bonnierkoncernen, i en tvist i Marknadsdomstolen. De uppdrag som Claes Månsson haft för bolag inom Bonnierkoncernen har inte haft några samband med det nu aktuella skiljeförfarandet.

Ovanstående omständigheter har Michael Mohammar inte upplyst om under skiljeförfarandet.

Förtroendet för opartiskheten hos en advokat som utses till skiljeman kan anses rubbat, om en annan advokat som är delägare i samma advokatbyrå (sålunda att en ekonomisk intressegemenskap föreligger mellan de två advokaterna) som klient har en av parterna i skiljeförfarandet. Det är emellertid mer tveksamt om en förtroendeskadlig situation föreligger om uppdraget inte har något samband med tvisten (se Stefan Lindskog, Skiljeförfarande – En kommentar, andra upplagan, 2012, s. 422).

Hovrätten konstaterar att det i målet inte har påståtts att Claes Månsson har varit personuppgiftsombud för BIM eller att han på något annat sätt har arbetat för BIM. Vidare har det inte framkommit i vilken utsträckning Claes Månsson har arbetat för andra bolag inom Bonnierkoncernen, vad han har erhållit i ersättning för dessa uppdrag och vilken koppling BIM och de bolag inom Bonnierkoncernen som Claes Månsson har arbetat för har till varandra. I målet har inte heller framkommit annat än att Michael Mohammar, Claes Månsson och Lars Stenberg bedrev sina verksamheter skilda från varandra och att de inte samarbetade beträffande uppdrag eller ekonomi. Att advokaterna bl.a. var delägare i Kontorsbolaget och delade vissa lokaler samt kostnader relaterade därtill medför enligt hovrätten inte att de ska anses ha varit delägare på samma byrå eller haft ekonomisk intressegemenskap (jfr IBA-riktlinjerna gröna listan punkt 4.2.1).

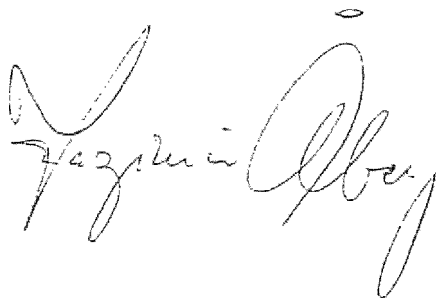
Mot bakgrund av det ovan anförda finner hovrätten att den omständigheten att Michael Mohammar och Claes Månsson vid tiden för skiljeförfarandet hade kontorsgemenskap och att Claes Månsson haft uppdrag för vissa bolag inom Bonnierkoncernen inte kan anses, på objektiva grunder, rubba förtroendet för Michael Mohammars opartiskhet i förhållande till parterna i det nu aktuella skiljeförfarandet. Michael Mohammar har inte heller haft skyldighet att upplysa om dessa förhållanden.

Sammanfattning och rättegångskostnader

Sammanfattningsvis finner hovrätten att vad som gjorts gällande avseende rubbandet av förtroendet för Jan Roséns respektive Michael Mohammars opartiskhet som skiljemän i det aktuella förfarandet vare sig enskilt eller sammantaget utgör skäl för upphävande av skiljedomen. Käromålet ska alltså ogillas.

Vid denna utgång ska AMP ersätta BIM för dessa rättegångskostnader. AMP har vitsordat yrkat belopp.

Hovrättens dom får enligt 43 § andra stycket LSF inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Kazimir Åberg och tf. hovrättsassessor Cecilia Johansson, referent.